

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888-1948/1990. 8. (68) évf.
6. szám 1997. november-december. Ára: 1000 lej.

Üzen karácsony

Összetéveszthetetlen modern táj: a Hargita fenyőrengetegei felett magasfeszültségű oszlopóriások, alattuk karácsonyfának való hamvas fenyőcsemeték. Ott fent a zizegő huzalokban a szomjas ezredvég civilizációja felé terelt energia; itt lent: fenyőillatú tisztaság, nyugalom és békesség. Ott a civilizáció izgága vibrálása, itt: a karácsony békessége; ott gőgös uralkodás, itt aláztatott szolgálat; ott mohó önzés, itt adakozó nagylelkűség. Bárcsak ezt az erőt, ezt az innen eredő energiaforrást szállítanák a huzalok a szikrázó magasfeszültség helyett! Bárcsak megértené ez a beteg század, hogy energiára nemcsak a gépnek, a komputernek, de mindenképp az embernek van szüksége. Nem csak a főterek, de a lélek terei kell világosak legyenek.

Míntha ehhez a századhoz intézte volna Jézus: „Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?” (Mt 16, 26) Mert mit használ az embernek, ha fényárban úsznak a városok, de nő a sötétség a lelkileg károsultak szívében?

Ezt a lelkieken kiüresedő jelent melengeti, a lélek zord sötétjét oszlatja a szentestén kigyulladó csillag. Kiegett, vacogó szíveinket bugyolálja a jászol melegébe, ökölbe szoruló kezeinket szelídíti simogatásra; ágyúk robajához, hatalomért bömbölő hangszórók rikácsolásához szokott füleinket tanítja a békesség csendjére.

Csak a csendhez szoktatott fül, az Istenre hangoló-dott lélek hallhatja ki korunk zsvajgó hangzavarából az angyali seregek himnuszát:

„Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát.” (Lk 2, 14)

Adventi várakozásaink mind szűkebb közösségünk, mind az egyetemesség számára csak ennek az isteni üzenetnek a függvényében válhatnak valóra.

Istennel a lelkünkben és békességgel a szívünkben hazavár a harmadik évezred.

KOVÁCS ISTVÁN unitárius lelkész

Egyed Emese

KÖNYÖRGÉS

a gyarlót aki újabb mérget forral

*a nem levőket és az elmenőket
a letarolt a kifosztott erdőket
a sárkányoktól lankadó erőket
az ittfelejtett szikkadt nagyszülőket
a templom fele vivő kisutcákat
a szélbélelte aggó iskolákat
az aprópénzen megvett kenyeret
a kormosodó levegőget
az otthoni vizek legédesebbjét
kétségbe esettek örök keresztjét
az elpusztult s születő könyveket
az álmat amit lát a kisgyerek
a hajót amely zátony fele fut
a félelmébe horgonyzott falut
botló beszédünk sáppadó reményünk
a jót a rosszat amit meg kell érnünk*

áldd meg Isten karácsonyoddal

Krúdy Gyula

KARÁCSONYI ESTE

(részlet, 1922)

Valamikor nem volt szokás elolvasni, de még csak meg sem írni az ilyen címzésű irodalmi műveket: boldog, gazdag Magyarországon legfeljebb az árvák és özvegyek voltak kedvelői a megható olvasmányoknak. Ám fordult egy nagyot a világ, karácsony estéjén több a könnyes szem Magyarországon, mint a boldog mosolygású arc; ugyanezért az író sem mehet el közönyös, hideg szívvel a karácsony romantikája mellett, még ha tolla mellett leskelődik is az unalom szörnyű veszedelme. Nem lehet e napon az olvasónak másról írni, mint a karácsonyfa lángjáról.

Fehér vagy fekete karácsony köszönt ránk ez évben?

Régente ez igen fontos körülmény volt az ünnepi hangulatban, mert az emberek mégiscsak jobban szerettek fehér országutakon szánkázni messzi kis falvak világos ablakai felé, ropogós estéből havas vállal megérkezni a karácsonyi melegszobába, télies eledelekkel vidítani átfázott belsőségüket, a házaló betlehemesek szakállán igazi hó fehérlését obszerválni, mély hóban bandukolni az istállólámpás után az éjféλι misére - mint ködből, sárból, nedvességből érkezetten járulni a szenttévalott fenyőfához.

Ez évben azonban hiába jósol a százesztendőös jövendőmondó, sőt Herschel is nagy havazást a hónap végére, mindnyájunknak fekete karácsonya van már esztendőök óta. Ha fölemelné valaki a házfödeleket Magyarországon ez estén, annyi elgondolkozott, elmélázott, búban önfeldekezett arcot láthatna, hogy tán kételkedne abban, hogy a legpirosabb napot mutatja a kalendáriom; tévedett István bácsi, tévedett az Obsitos, midőn naptárában e napra hirdette az öröm ünnepét.

A mák és dió napja, mondja a régi szakácskönyv, amelyből néha a nagyapám módjára ebédelni és vacsorázni is szoktam, hogy hosszú életkort élhessem a földön, mint általában a régebbi magyarok. A nyitkáló koloncok vendég-hívogató hangja volt, és minden házból kihallatszott a döngése. A dió olyan jóízűen roppant, mintha a bánatot törtük volna össze darab időre. Az asszonyhang, amely a zúzmarás ablakú konyhákban kommandírozott, a legkeményebb férfit is meglágyította. A pajkos gyerek szorongva ült a szuton, a komondor alázatosan ólálkodott az ünnepi

illatokra, a pincében a hordó igyekezett megtisztulni szennyitől, mert ő is tudta, hogy e napon vé-rét veszik, a gyalogösvényen a postás csodálatosan kedves levelekkel közelgett, a nyel- ves szomszédasszony békét kötött, és szakér- telemmel jött a fazékfedelek fölemelgetéséhez, a sütők átvizsgálásához, a patkók megkóstolásá- hoz.

Nem volt olyan ház Magyarországon, ahol a diós és mákos sütemények nem sikerültek volna e napon. Vajon termett-e elég mák, elegendő dió ez évben hazánkban, hogy mindenkinek patkó jus- son az asztalára? A régi könyv azt mondja, hogy e sütemények nélkül nem érvényes a karácsonyi ünnep. Tán még a másvilági bíróság is valamikép- pen felelősségre vonja az ünneprontót. Vajon mi- vel fog védekezni a magyar, aki a karácsonyi kalácsot elmulasztotta?

A szeretet ünnepe, mondjuk mi, akik itt ma- radtunk egy olyan korszakból, amikor ismertek az emberek mindenféle elavult fogalmakat, megbo- csátást, barátságot, gyengédséget, tiszteletet, szeretetet és egész lexikonát a szentimentális ér- zéseknek, amelyekről utóbb kitűnt, hogy mind csak arra valók, hogy az ember létét, boldogulását gyengítsék. Mintha csak a gazdagok engedhetnék meg maguknak a szeretet luxusát, mutatja a világ képe, mert hiszen napjainkban egyedül nekik van módjukban szeretetüket kézzelfoghatóan bizo- nyítani. Ajándékot venni, ajándékot adni, mosolyt aratni, könnyet letörölni, gyermekkacajt élvezni, bús asszonyt felvidítani, elesett embert talpra állí- tani, jónak lehetni a tegnapi ellenséghez, kéza- dással fizetni az álnokságért, szegénységet enyhíteni, a homlok mély redőit elsimogatni, vad, keserű szívbe emberséget oltani, szilaj szemét a gyűlöletnek enyhíteni, bujdosó nyomornak halk, észrevétlen léptekkel utána menni, a magányosan sírdogálókat gyengéden felkeresni, rongyos gyer- mekeket átkarolni, a híd karfája fölött merengő asszonyfélehez szívesen szólni, megfogni az el- keseredett kezét, megállítani a bűn felé tántorgó lépést, fölemelni a fejét annak, aki lehajtott fővel keresi a legmagasabb ágat, amelyre felköthetné magát: - ez volna a gazdagok dolga a világon. - Nem, ez a dolog a szegényeké, akiknek maguk- nak sincs semmijük.

CSENDES ÉJ

(Részlet a Kaláka Zenéskönyvből)

Csillogó karácsonyfa, karácsonyi ének, megható karácsonyi történetek. Ki ne emlékeznék a világ irodalmának megszelídült szívú uzsorásaira karácsony estéjén, vagy az áhítatosan elhallgató ágyúk legendáira? Ezek között szerényen búvik meg a kétszáz évvel ezelőtti plébános esete. Egy kis tiroli falucskában Josef Mohr tisztelendő urat épp a karácsonyt megelőző estén hívták egy házhoz keresztelőre. Hazafelé ballagva a csöndes, csillagos ég alatt talán a megszületett gyerekről elmélkedett, és arról a másikról, kinek születését holnap este ünnepli a fél világ. Otthon sem tudott nyugovóra térni, egy szép versben írta meg érzéseit.

Minderről persze mit sem tudnánk e két évszázad távolából, talán ő is elfelejtette volna az egészet, ha másnap nem állt volna elő azzal a panasszal Franz Xaver Gruber kántor úr, hogy az orgona fújtatóját kirágták az egerek. Nem lesz a karácsonyi misén zene. Kényszeradta megoldásként került elő a tegnapi esti vers, a Csendes éj, amelyet Gruber kántor dallamával a templomi asszonykórus adott elő még aznap este. A dal olyan szép volt, hogy aki hallotta, továbbadta. Így terjedt el szájról-szájra, így jutott el a császárig, aki elrendelte, hogy birodalmában mindenütt énekeljék el karácsonykor ezt a dalt. Hogy ez a dal nemcsak a császárt, a birodalmát élte túl, hanem napjainkban is él, bizonyítja, milyen szerepe volt valaha a karácsonyi éneklésnek.

Weöres Sándor

Téli nyalánságok

Gyertyafény,
szép remény,
karácsonyi sütemény.

Egyszer arra jártam én,
hol az ég a földre táru,
mindent ingyen ad, nem árul,
sziporkázó csillagok
záporoznak könnyedén.

Gyertyafény,
szép remény,
karácsonyi sütemény.

Máskor arra jártam én,
hol a házban teli tálak
énekelnek, táncot járnak,
körben angyalhaj lobog
év végén, de még idén.

Gyertyafény,
szép remény,
karácsonyi sütemény.

Weöres Sándor

Betlehem

Ó fényességes
ó békességes
ó dicsőséges
Karácsony!

Szénakazlak mellett,
lám, angyal közelget.

Az égből indulva
üzenetét hozza:

Ma született gyermek,
a világ ismer meg!

Ó fényességes
ó békességes
ó dicsőséges
Karácsony!

Pásztorok hirdessék,
minden szívnek tessék:

Ó az istállóban
fekszik a jászolban,

fekhelye gyalult fa,
pelenkája szalma.

Ó fényességes
ó békességes
ó dicsőséges
Karácsony!

József és Mária
ajkán zeng ária,

ökörke, szamárika
kétfelől csodálja:

Világ ékessége,
kezdete és vége!

Ó fényességes...

210 éve jelent meg Szentábrahámi L. Mihály „SUMMA”-ja

A 18. században az akkori unitárius hitfelfogás leghívebb tolmácsolója Szentábrahámi L. Mihálynak: "A keresztény hittudomány összege az unitáriusok értelme szerint" című könyve volt. Ezen a munkán érződik a holland teológusok - elsősorban remonstránsok - hatása, amely nem meglepő, hiszen Szentábrahámi Hollandiában is tanult. A mű eredetiségének értékéből azonban ez semmit sem von le. A szerző legnagyobb érdeme az, hogy egy teljes rendszert alkotott az unitárius hitelvekből, mindenre kitért, és a részletkérdéseket a legnagyobb alaposággal dolgozta ki.

Szentábrahámi eredetileg latin nyelven írta művét, valószínűleg püspökké választása előtt (1737-től 1758-ig volt püspök), ilyen címen: "Systema Universae Theologiae Christianae". Ezt a tankönyvként használt hittani munkát az akkori nehéz történelmi körülmények miatt nem lehetett kinyomtatni, éppen ezért kézíratos másolatokban terjedt. Egy ilyen másolat található levéltárunkban is, amelyet Sárdi István készített a kolozsvári Unitárius Kollégiumban 1756-57 között.

II. József trónralépése után, a Türelmi rendelet megjelenésével szabadult fel egyházunk az elnyomás alól. Ennek egyik következményeként Egyházi Főtanácsunk a királyi főkormányzónak útján 1784-ben legfelsőbb engedélyért II. Józsefhez fordult, hogy Szentábrahámi munkáját "Summa Universiae Theologiae Christianae secundum unitarios" címen kinyomtathassa.

A válaszban a bécsi udvar arra utasította a főkormányzókat, hogy Szentábrahámi munkájának "kinyomtatását annál inkább megengedje, mivel az a mellett, hogy

azon vallás Erdélyben be van véve, a rajta átvonuló szerénységért vallást tárgyazó más munkáknak is mintául szolgálhat."

Így 1787-ben meg is jelent a mű, de annak öröme - sajnos - már Szentábrahámi, sőt a püspöki székben őt követő Agh István sem tudott osztani.

Ezt a kiváló munkát megjelenése után a 18. század végén, a 19. század elején már nagyon kevés teológus forgatta. Márkos György, Szász Mózes, Székely Mózes, Kriza János újabb és újabb hittani munkákat írtak és használtak. Ők nem ragaszkodtak a felsőbb hatóságok által jóváhagyott hivatalos kiadványokhoz.

A művet - megjelenése utáni évben - Kozma Mihály szentgericei lelkész-esperes fordította le magyar nyelvre. Halála után fia, Kozma Gergely, aki szintén lelkész volt, ezen fordítás kinyomtatásáért 1833-ban az Ürmösön tartott zsinathoz folyamodott. A Zsinati Főtanács a fordítás revideálásáért egy háromtagú bizottságot (Molnos Dávid, Farkas Sándor, Székely Sándor) nevezett ki. Nem tudjuk, hogy a revideálás megtörtént-e, de az tény, hogy a fordítást, amelyet jelenleg levéltárunkban őrzünk, nem nyomtatták ki.

Az 1850-es években Székely Mózes püspökhelyettes próbálta újból lefordítani a "Summa"-t, de ez csak kísérlet maradt.

A "Summa" nagy része folió alakban kinyomtatva, bekötetlenül ma is ott van levéltárunkban, habár Székely Mózes és Kriza János 1855-ben arra hívta fel az Egyházi Képviselő Tanács figyelmét, hogy a raktáron lévő 1519 példány "Summa"-t értékesíteni kellene.

Az, hogy a latin nyelvű kiadás nagy része sosem került forgalomba, kétségtelenül a megváltozott teológiai felfogásnak és a magyar nyelv uralomra jutásának tulajdonítható.

A "Summa" magyar nyelven 1899-ben jelent meg, Derzsi Károly fordításában. Ekkorra a benne foglalt hittani megállapítások, tantételek már túlhaladottakká váltak, de ahogy Ferencz József a magyar kiadás előszavában megjegyzi, azok a hittételek "e mű becsét egyáltalán nem csökkentik. Ellenkezőleg, tiszteletet érdemel és bámulásra méltó az a bölcseleti felfogás, melylyel a mű írója ezeket a legkényesebb természetű hittételeket is úgy magyarázza és világítja meg, s annyira körülírja, hogy azokon már átesillámlik a mai unitárius felfogás is."

Ez a mű egy adott korszak unitárius hitfelfogását tükrözi, amelynek ismerete nélkül nem lehet tárgyilagos képet alkotni hittani fejlődésünkről. Ugyanakkor egy olyan érték számunkra, melyhez hasonlót ebben a teológiai diszciplínában aligha tudunk felmutatni.

MOLNÁR B. LEHEL

RÖVID
SUMMAJA
AZ ISTENRŐL VALÓ KERESZTÉNI
EGÉSZ TUDOMÁNYNAK
AZ
UNITÁRIUSOK VALLÁSA
SÉRÜLT.

Fordította Székely Mózes Magyarra 1788
Aki nagyon értékes és Szent Mihály lelkész-
esperes, és a Szent Gerősi János Jap által.
Ezen Szentábrahámi Mihály lelkész-
esperes által Szent Mihály lelkész-
esperes által 1788-ban.

Mélyen tisztelt hallgatóság, kedves testvéreim!

Engedjék meg, hogy az Unitárius Egyház nevében ünnepi érzésekkel köszöntsem mindazokat, akik eljöttek, hogy velünk együtt örvendjenek a TÉKA sorozat legújabb kötetének, amely Enyedi György válogatott művei címet viseli.

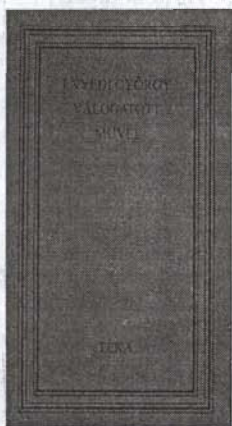
Korábbi terveink szerint a könyvnek a szeptember eleji Enyedi-konferencián kellett volna megjelennie, de a fennálló nehézségek ezt nem tették akkor lehetővé. De hálásak vagyunk, hogy most végre elkészült és kezünkben tarthatjuk a formájáról jól ismert tetszetős TÉKA kötetet. Ünnepi érzéseket említettem és valóban ünnep ez a mai nap: egyrészt a szellem ünnepe, amikor útjára indul az emberi alkotó szellem egy újabb követe, másrészt a mi vallási közösségünk ünnepe, hiszen az utóbbi évtizedekben alig volt alkalmunk így ünnepelni, amikor egyházunk egyik kiemelkedő történelmi személyiségének hagyatékát, ill. annak töredékét vehetjük kezünkbe és ajánlhatjuk az olvasó kedvű közönségnek.

Enyedi Györgyről a már említett konferencián sok szó esett, hiszen életművét szakavatott történettudósok és kutatók méltatták. Én most Enyediről, a prédikáló lelkészről szeretnék szólni néhány szót, hiszen a válogatás eddig kiadatlan prédikációból készült.

Tízéves papsága alatt 300-nál több beszédet írt. Ezek közül nyomtatásban csak egy jelent meg: a Hunyadi Demeter felett tartott halotti orációja. Beszédeit tanítványai másolták és adták kézről-kézre. Uzoni megemlíti, hogy Enyedi prédikációi Erdély szerte elterjedtek. A kéziratok kötetekből mindössze hat példányról van tudomásunk: 4 a Simén-féle könyvtártestben található, 1-et Jakab Elek adományozott a székelykereszturi gimnáziumnak, 1 pedig a sárospataki főiskola tulajdonában van.

Enyedi már a 16. század végén tisztán látja, hogy egyházunk az erdélyi történelem viharverései között csak úgy maradhat fenn, ha életelvévé teszi a minőség gondolatát s a mellett mindvégig meg is marad. Prófétai eréllyel hangsúlyozza, hogy ellenkező esetben nem leszünk képesek a "sokasággal szemben diadalra vinni az igaz tudományt".

Enyedi az unitárius tanításért a valóság alapján állva küzd: az eszményiséget az időszerűségbe helye-

zi bele. Az aktualitás nála az erdélyi élet, az eszményiség Jézus, azaz a Szentírás. Ha hasonlatot keresünk, azt mondhatjuk, hogy Dávid Ferenc meggyújtotta a fáklyát, Enyedi ezt magasra tartva végig lobogtatja Erdély földjén s fényénél sok-sok elkeserítő dolgot lát. Nála Dávid Ferenc elvont eszméi érintkezésbe lépnek a mindennapi élettel, s minthogy az élet nyers, néha könnyes, ha nem is oltja ki, de mérsekeli az eszmék lobogását. Ez nem más, mint a kompromisszum, az eszményiség kiegyezése a tapasztalati élettel.

Egy reális unitárius történelmi öntudat kialakításához ennek a valóban újszerű gondolatnak az elfogadtatása elengedhetetlenül szükséges volt.

Így összegezhethetjük:

Dávid Ferenc az unitárius hit alapelvét, Enyedi az unitárius hit megmaradásának alapelveit fektette le.

Enyedi a 16. század végének egyik legnagyobb magyar hitszónoka. Eredeti gondolkozó és mélyen

érző egyéniség. Beszédeinek kornevelő hatása elvitathatatlan.

Tárgyukra nézve beszédei négy csoportra oszthatók:

1. Társadalmi tárgyú beszédei egy élő lelkiismereten átszűrt egy évtizedes erdélyi történelem. Néha sírt mint Jeremiás, máskor Illés vilámával sújtott. Néha csodálta ezt a borzalmas, de mégis szép erdélyi életet, máskor perlekedett az Urral. Izzó hazaszereteténél csak érzelmi színekkel gazdagított unitárius hite és tudása volt nagyobb.

2. Erkölcsi tárgyú beszédeiben az emberre összpontosít. Meggyőződése, hogy az erkölcsi világrend törvényei szerint minden szenvedés oka a bűn, az erkölcsi romlás.

Beszédei egyben próféciaik is, tovább még nagyobb szenvedést jósol Erdély népének, ha az meg nem tér.

3. Hitvédelmi prédikációi nem annyira polémiai, mint inkább mai értelemben vett hitvédelmi beszédek.

4. Alkalmi tárgyú beszédei közül megemlíthetjük a temetési és esketési beszédeit. Ez utóbbiakban élesen elítéli a lakodalmakon szokás ivást, dorbézolást. Enyedi sok tekintetben kortársunk, aki itthon érezné magát korunkban, mivel mai életünk sok hasonló kérdést vet fel. Ezért örökségét úgy vegyük át, mint amely segíthet jelen életküzdelmünkben a jövőt építő törekvéseinkben.

Szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akiknek munkája és fáradozása lehetővé tette e mű megjelenését.

Megköszönöm a Magyar Művelődési és Közoktatásügyi Minisztérium hathatós anyagi támogatását, hiszen segítségével kedvező áron vehetjük birtokunkba e könyvet.

Isten áldása kísérje e szép könyv további életútját mindannyiunk gazdagodására.

(Elhangzott 1997. december 10-én Kolozsváron tartott könyvbemutatón)

Dr. SZABÓ ÁRPÁD

Ismét október volt és 23-ika. Negyvenegy év telt el azóta. Ideje, hogy az 1989-es fordulat után 8 évvel nyilvánosan is beszéljünk azokról, akik közülünk az 1956-os forradalom megtorlásának áldozatai voltak a lelkeszi karból és a lelkeszjelöltek közül.

Nem szándékom különválasztani 1956-ot, hiszen akkor egy volt az érzés és a vágy mindenkiben. Csak a szenvedések terhei voltak különbözők, az áldozatok voltak mérhetetlenül aránytalanok.

Mi, akik akkor fiatal teológusként itthon maradtunk, készen voltunk, hogy ránk is sor kerül. Addig azonban magunk közt számlálgattuk azoknak számát, akik a mi kicsiny unitárius lelkeszi közösségünkben a börtön falai közé kerültek.

Ahogy elnézem a televízióban bemutatott megemlékezéseket, mindegyre belém döbben egy erős hang: *nekünk is volt ötvenhatunk*, számáranyunkhoz mérve jelentős!

Én abban az évben fogtam kezét az unitárius lelkeszek közösségével, ötvenhat októberében lettem elsőéves teológus. És az sem mellékes, hogy a kommunizmustól való irtózat adott nagy lökést nekem azon az úton, mely a teológiai Intézet felé vezetett. Az osztályharctól dühöngő világból el,

1956

az unitárius teológiai tanárok, lelkészek és teológiai hallgatók életében

egy meleg és szeretetteljes világot kerestem én, akinek édesapja 11 évvel azelőtt halt meg hadifogolyként a szovjet lágerben.

Október 23-tól kezdve mi is - a többi szabadságra teremtett emberrel - a rádióhoz voltunk tapadva. Lelkesedtünk, ámultunk, borzongtunk, reszketünk, nemcsak november 4-ig, de azután is. Közben egyre sötétebb lett a szabadság felé való kilátásunk. Rendre vitték el mellőlünk teológiai tanárainkat: dr. Simén Dánielt, dr. Lőrinczi Mihályt, dr. Erdő Jánost. Elvitték teológus társainkat is: Kelemen Csongort, Nyitrai Leventét, Sándor Balázst, Léta Áront, Benedek Ágostont, akik már elindultak a teológiáról egy-egy gyülekezet felé, hogy megkezdjék lelkeszi szolgálatukat, de letartóztatták őket.

Letartóztatták szülőfalum szeretett lelkészét, Gellérd Imrét is. Mellette sorban börtönbe kerültek: Pálfi Albert medeséri, Nyitrai Mózes homoródka-rácsonyfalvi lelkész és neje sz. Deák Berta (ők hárman a családból), Kele-

men Imre oklándi (ő fiával együtt), Székely László verespataki, Bálint Ferenc magyarszováti, Szabó Dezső nagyajtai, és Végh Mihály homoródújfalvi lelkész, kinek én lettem utóda 1960 őszétől.

Sok pálya derékba tört, sok ember megjárta a Securitate helyiségeit; sokan megaláztatást szenvedtek lelkeszi mivoltuk miatt.

Az elhurcoltak - hála Istennek - hazajöttek 1964-ben, s legtöbben újra visszaálltak a lelkeszi szolgálatba; azóta sajnos nagyon sokan eltávoztak már az élők sorából.

Hajtsuk meg egy pillanatra kegyelettel fejünket azok emléke előtt, akik hűséges egyházi szolgálatuk közben 4 - 5 vagy 6 évet szenvedtek a Duna-deltában, Szamosújváron és más börtönökben és kényszermunkahelyeken! Nyújtsunk kezet gondolatban azok felé, akik még élnek, akik kibírták az embertelen szenvedést, s utána képesek voltak új életet kezdeni. Adjunk hálát Istennek életükért! Adjunk hálát Istennek, akik a véletlen folytán itthon maradtunk és tudtuk táplálni "az oltáron levő tüzet" árván maradt templomainkban, amíg ők szenvedtek ötvenhat eszméiért.

JAKAB DÉNES lelkész

Megemlékezés 1956-ról Jobbágyfalván

Október 26-án, a jobbágyfalvi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet szervezésében, "Ezerkilencszázötvenhat, te csillag" címet viselő irodalmi összeállítással tisztelegettünk a 20. századi Európa első, autentikus, kommunistaellenes forradalmának emléke előtt. A műsor anyagának összeválogatásánál fő szempontként érvényesült az a szándék, hogy abban nyomatékos hangsúlyt kapjon az 1956-os forradalomban résztvevő fiatalok szerepe. S már maga az a tény, hogy a forradalom tizenéves

hősi halottjainak emléket állító verseket vagy prózarészleteket a mai fiatalok szavalták-mondták, a megemlékezést a szokásosnál sokkal meghatóbbá, sőt egyenesen drámaivá tette. A hallgatónak végig az volt az érzése, mintha ezekben a fiatalokban ők saját maguk, a 41 évvel ezelőtt elesett "pesti suhancok" szólaltak volna meg, beszéltek volna el viselt dolgaikat, bátor, hősies tetteiket, szabadságszeretetüket és áldozatvállalásukat.

Ifjaink külön érdeméül értékeljük, hogy bár ebbéli történelmi ismereteik igencsak hiányosak, szerepüket mégis mély és őszinte

átéléssel adták elő. A gyülekezet tagjai közül némelyeket könnyekig megható műsor drámaisága abban csúcsonodott, amikor az ifjak egymás kezét megfogva, közösen mondták: "Kiontott véreim / támadó tűz voltunk / hús halottak lettünk. / Hajnalló hitünkről / fegyverfogó kézzel / tanúságot tettünk. / Gyermekei karunkba / ereje gyülemlent / forró férfikornak. / Csillagos oldalú / tűzokádó tankok / felnőtté tiportak. / Golyóverte tettünk / lankadó lankái / holt anyagga hülnek, / gránátot markoló / kimarjult karjaink / jéggé merevülnek. / Sebeink nyitottak, / nyirkos

kövön fekszünk, / most már nem verekszünk. Égő, túlvilági / benzin palackok / lángjánál melegszünk. (Buda Ferenc)

A mintegy 20 perc időtartamú műsort a "Ha én rózsza volnék" című, Bródy János által írt ének közös eléneklése (gitárkísérettel), és Faludy György "Ezerkilencszázötvenhat, te csillag" című versének elszavalása zárta.

Ezért a tartalmas és meghatóan szép, az 1956-os forradalmat drá-

maian megidéző műsorért az elismerés és köszönet elsősorban a tiszteletes asszonyt illeti, aki az anyagot összeválogatta és betanította. Ugyancsak az elismerés hangján kell szóljunk ifjainkról, akik a próbákra lelkesen eljárta és szereplésükkel szép élményben részesítették a gyülekezet jelenlévő tagjait. Megérdemlik hát, hogy nevüket felsoroljuk itt: Szén Csilla, Fazakas Tünde, Menyhárt Éva, Szász Éva, Nagy Emőke, Fazakas

Etelka, Sándor Attila, Kocsis Lehel, Nagy András, Fazakas Szende, Fazakas Éva, Sütő Éva, Mihály Enikő, Kacsó Olga és Szász Brigitta.

November 7-én, meghívásunkra, Tófalvi Zoltán marosvásárhelyi unitárius újságíró érkezett körünkbe, aki lebilincselő történelmi ismertetőt tartott 1956-ról. A köszönet jegyében ifjaink újra előadták a műsort.

SZÉN SÁNDOR lelkész

Lelkész és énekvezér kibúcsúzó Székelykeresztúron

Ragyogó őszi vasárnap köszöntött az ünneplőkre Székelykeresztúron 1997. november 9-én.

Itt a lelkész és énekvezér kibúcsúzó szokatlan, csaknem ismeretlen, hiszen Báró József tiszteletbeli esperes-lelkész és neje Báró Gabriella énekvezér elődeiknek nem volt kibúcsúzója. Ekárt Andor esperes-lelkész és Máthé Sándor köri jegyző-lelkész, mindketten életük derekán búcsú nélkül távoztak az élők sorából - szó-

széktől, templomtól, hívektől egyaránt...

A kibúcsúzó ünnepség rendjét Farkas László köri jegyző vezette le. Báró József kibúcsúzó beszédének alap gondolata a Róm 1, 8-9 volt: "Először hálát adok az én Istenemnek a Jézus Krisztus által mindnyájakért, hogy a ti hiteteknek az egész világon híre van. Mert bizonyágom nékem az Isten, kinek lelkem szerint szolgálok. Szüntelen emlékezem felőletek."

Hálát adott az életért, a városfalvi szülői házból kapott lelki kincsekért, az erős hitért, a becsületes helytállásért, amelyből két dolgot tanult meg: imádkozni és dolgozni; ez kísérte egész életén át.

Hálát adott a székelykeresztúri Orbán Balázs gimnáziumban szeretett tanáraitól kapott talentumokért, útravalóért.

Hálát adott a kolozsvári Teológiai Akadémia tanárainak munkájáért, akik lelkésszé nevelték. Ha most elől kezdene: most is a lelkészi pályát választaná.

Hálát adott az isteni gondviselésért, hogy felesége - Derzsi Gabriella - 45 éve hűséggel és nagy szeretettel segítette munkájában.

Hálát adott Istennek lelkészi szolgálataiért, melyeket Kolozsváron, mint segédlelkész, Homoródalmáson, mint helyettes lelkész, Recsenyédén, Homoródszentpálon és itt Székelykeresztúron, csaknem 47 éven át erős hittel, a szeretet kettős parancsolatának állandó gyakorlásával tudott megvalósítani. Életének hátralevő nyugdíjas éveiben szeretné leírni gazdag élményeit, hisz nagy történelmi időköt éltek át...

Dr. Szabó Árpád püspök meleg szavakkal köszöntötte a kibúcsúzó lelkészi párt az 1Tim 3, 13 alapján: Mert akik jól szolgálnak, szép tisztességet szereznek maguknak és sok bizalmat a Jézus Krisztusban való hitben. Emelt fővel jöttek ide ezelőtt 23 évvel, s most felemelt fővel távoznak. Köszöni a szolgálatot, melyet az Egyetemes Egyház javára végeztek, gyülekezetet építettek egy hitetlen korszakban. Isten gazdag áldása kísérje további életüket; hosszas, boldog nyugdíjas éveket kíván.

Az Unitárius Teológiai Líceum műsora következett. Ezután Lőrinczi Domokos gondnok az egyházközség, Gagy Katalin a Nőszövetség, Fekete János felügyelő gondnok a székelykeresztúri Egyházkör, Jakab Dénes a lelkészi kar, Simén Domokos csikszeredai lelkész az osztálytársak, Zsakó Erzsébet az UNOSZ elnöke, Bíró Barna-Zsigmond lelkész a szülőfalu, Antal Zoltán a református hívek, Portik Kelemen római katolikus plébános a katolikus hívek nevében kívántak boldog és hosszú nyugdíjas éveket.

Báró Józsefné Derzsi Gabriella énekvezér meleg szavakkal búcsúzott, felidézte, hogy egész életüket a hívek és a szolgálat iránti szeretet hatotta át. Gyakran kellett vigasztalniuk, erősíteniük az emberek hitét.

Boldogok vagyunk és köszönjük az isteni gondviselésnek, hogy együtt ünnepelhettünk.

BÁRÓ HAJNAL

TENNI, TENNI KELL!

(Üdvözlő beszéd Nagy László esperes-lelkész beiktatója alkalmából)

Templomépítő őseink áldozatos munkájának és a hívek buzgóságának köszönhetően marosvásárhelyi templomunkban - melyet a már politikai kisebbségi sorsban sínylődő, kicsi unitárius közösség 1929/30-ban épített - sorrendben a harmadik lelkészbeiktató ünnepi istentiszteletre kerül sor.

A kislétszámú anyaegyházközség 1895-ben alakult, de, az elődök példaadó munkássága révén, a marosvásárhelyi unitárius egyházközség ma az Egyház egyik legnagyobb és legtehetősebb közössége, úgy a szellemi-hitéletet, mint anyagi helyzetét tekintve. Pedig immár közel nyolcvan esztendeje kisebbségi sorsba kényszerítve, aggodalommal terhes reménységekkel fürkésszük a jövő lehetőségeit, s majdnem félévszázados kommunista uralom alatt küszködni kellett létünkért, egyházi közösségeinkért, nevünkön az ékezetért, anyanyelvünk használatáért. És elődeink mégis építettek, gyarapodtak, ápták a szülőföld szeretetét, mert tudatosult, hogy "Maroknyi népünket csak a hűség tartja meg." (Madách)

Igaz, volt egy rövid időszak ezelőtt vagy hét évvel ebben az országban, amikor csillogó szemmel, megújuló hittel, jókedvű reménységgel, otthont s hazát, s sírjaink helyét reméltük szülőföldünkön. Az 1989-es decemberi események után hittük, reméltük helyzetünk alapvető megváltozását. Valóban, sok szempontból könnyebb lett az életünk, az egyházi szolgálat, de sok szempontból nehezebb is: a nagyobb szabadság, a megnövekedett lehetőségek egyben újabb kihívást is jelentettek. A nagyobb felelősség szent elkötelezettséget, őszinte odaadást, kitartó, öntudatos munkát követelnek. Felismertük, minél nagyobb a felelősség, minél fontosabb megbízatást teljesítünk, annál tisztább erkölcsiségre, emberségre, fáradhatatlan küzdeni akarásra és helytállásra van szükség. Ilyen történelmi helyzetben vállalta a tovább szolgálatot egyházközségünkben Nagy László szőkefalvi esperes-lelkész, és az egyházközség szeptemberi közgyűlése szavazat többséggel meg is választotta lelkészének.

Meleg szeretettel és tisztelettel köszöntjük az egyházközség minden tagja nevében. Örömeben osztozunk.

Nem könnyű feladatra vállalkozott. Nagy egyházközségben, városi környezetben több ezer egyháztag pásztorálása nem csekély feladat.

A szolgálat hivatástervező végzése mellett küzdeni kell az egyházközség anyagi javainak visszaszerzéséért, amikor a hatalom szűkmarkúan, mérhetetlen cinizmus-

sal viselkedik nemzeti kisebbségünkkel, történelmi egyházainkkal szemben.

Mi, mindannyian, az egyházközség tagjai, kicsik és nagyok biztosítjuk, hogy rendíthetetlen hívei maradjunk az unitárius egyházi közösségnek és Istenországának építésének ma még göröngyös útjain; jó szándékában lépteit támogatjuk, csak vezessen ezen az úton alázatos lélekkel, keresztyéni szeretettel, tudva azt, hogy "minden ember fenség" (Ady), ezért az emberek közötti kapcsolatban a türelem, tisztelet és tapintat vezérelje mindennapi életében és hivatali teendőiben. A kölcsönös tisztelet és megbecsülés alapján ápolja és munkálja továbbra is a szeretetben egymásra talált testvéregyházaink közötti jó kapcsolatokat, közös céljaink elérésének érdekében.

Egyházi Alaptörvényünk előírása szerint és annak szellemében ebben az évben megválasztottuk az egyházközség új tisztségviselőit, a gondnokot és a keblitanács tagjait.

A kínálkozó alkalom lehetővé teszi, a lelkész és a keblitanács közös munkálkodása eredményeképpen, az egyházi élet további erősítését, a szellemi és erkölcsi értékek fölmutatásával a lelki megtisztulás végtelen folyamatának fölgyorsítását.

A múltba tűnő, megbicsaklott 20. század utolsó éveiben imáiban, szószéki beszédeiben hirdesse továbbra is a hit és a szeretet megtartó erejének legyőzhetetlenségét, a nemes emberi érzések érvényre juttatását, mert érezzük: "Még nem elég! ... Nem elég a jóra vágni: a jót akarni kell! És nem elég akarni: de tenni, tenni kell! (Váci M.)

Óhajtjuk, hogy lelki közösségben éljünk és dolgozzunk, s arról ismerjenek meg minket, hogy összetartunk és szeretjük egymást.

Dr. KISGYÖRGY ÁRPÁD

"Onnan jöttem, ahol csokorba szedték a vadrózsákat..."

Október 12-én került sor Péterfi Sándor unitárius lelkész beiktatására Küküllődombón.

Az istentiszteletet Nagy László esperes nyitotta meg, majd ezt követően Benedek Jakab köri jegyző olvasta fel dr. Szabó Árpád püspök kinevező okiratát.

Ezután Nagy László esperes jelképesen átadta az új lelkésznek a templom kulcsát, az egyházközség Bibliáját, az úrvacsorai kelyhet, az egyházközség pecsétjét, és felkérte az új lelkészt, hogy tartsa meg beköszöntő lelkészi szolgálatát. Ennek textusai 1Móz 12, 1 és ApCsel 3, 6 voltak.

Beszédében Péterfi Sándor lelkész így vallott magáról: "Onnan jöttem, ahol csokorba szedték a vadrózsákat; abból a népből származom, aki örömeiben sírni tud."

Az új lelkész lélekemelő beszédét dr. Szabó Árpád püspök beszéde követte, melynek textusa az 1Kor 4, 1-2 versei voltak.

Ezután következtek az üdvözetek: Miklós Sándor gondnok, Ozsváth András a dalárda részéről köszöntötték a lelkészt és a püspök urat; Márkos Teréz a Nőszövetség, Magyar Zsigmond a halotti társulatok részéről szóltak, miközben felcsendültek a férfi- és női dalárda énekszámai is. A gyermekek énekszámával és az ifjúság szereplésével folytatódott a műsor.

Az ifjak műsora után Fazekas Endre dicsőszentmártoni lelkész szólt a gyülekezetnek; beszédében a lelkészi hivatást útszéli vadalmafához

hasonlította, ahhoz a vadalmafához, melynek koronáját gyümölcséért megdobálják, levelét, ágát megszagatják, ápolni pedig senki sem ápolja...

Az új lelkészt köszöntötte továbbá a dombói ortodox lelkész is, aki beszédében kifejezte tiszteletét a dombói unitárius egyházközség és hívei iránt, és magyarul üdvözölte az új lelkészt.

Az ünnepi műsor az új lelkész szavaival zárult, végezetül pedig a magyar Himnusz hangzott el.

A templomból kijövő ünneplő gyülekezetet a fúvós zenekar köszöntötte és kísérte a Kultúrotthonba, ahol ebédre várták a vendégeket. Az ünnepi ebéd közben ifj. Pál Tamás részéről hangzott el pohárköszöntő; szólt továbbá Fazekas Endre lelkész, végül pedig Péterfi Sándor mondott köszönetet a szervezőknek és a jelenlevőknek.

CSÍKI ZITA

"Az égetett agyag jelenkori funkcióját az erdélyi művészetben Benczédi Sándor tevékenysége szentesítette. A látásmódját, humorát, eszközeit 'zsarnoki' módon meghatározó szülőföld, az udvarhelyszékbeli Nyikó mente arra választotta ki Benczédi Sándort, hogy annak a robotos, mégis csodálatos életnek a filmjéből, amely szeme előtt, benne és körülötte pergett megszületésétől férfivá éréséig, rögzítse, kinagyítsa, immár végérvényes, örök, 'kiégetett' pillanatfelvételekké merevítse azokat a mozzanatokot, helyzeteket, amelyekben éppoly szétválaszthatatlanul tűnik egymásba tragikum és komikum, az öröm és a fájdalom indulata, mint a szobrász legendás kacagásában." Így ír Banner Zoltán "Erdélyi magyar művészet a XX. században" című könyvében Benczédi Sándor Kolozsváron élő szobrászunkról, aki a közelmúltban ünnepelte nyolcvanötödik születésnapját. Ez alkalommal a művész - önmagát meg nem hazudtolva - sajátos módon "ünnepelet". Budapesten a Vármegye Galériában hagyományos és az önkifejezés soha nem lankadó út-keresésének agyagba, kőbe és fá-

„És alkotó a földnek porából...”

Beszélgetés Benczédi Sándor Kolozsváron élő szobrászművésszel

ba merevített remekeit állította ki.

A művészet csodálatos világában nyugtalan, örökké újszerűen alkotni akaró ember nyugalma kissé egyéni, de unitárius vallását soha meg nem tagadó hitében találja meg éppen úgy, mint a korát meghazudtoló erőt és kitartást is. Vele folytatott beszélgetésem anyagát rendezve arra a következtetésre jutottam, hogy esetlen kérdéseimet közbeiktatva talán elrontanám azt a képzeletbeli szobrot, önarcképet, melyet Sanyi bácsi a szavakból éppen olyan szakértelemmel gyúrt, mint az agyagból. Éppen ezért az alábbiakban a művész, feltett kérdéseim nélkül is összefüggő önéletrajzát olvashatja a tisztelt Olvasó.

"Születtem 1912. szeptember 16-án Tarcsafalván, akkor Udvarhely, most Hargita megyében. Apám tanító, anyám óvónői

végzettséggel a roppant nagy család és gazdaság háztartását vezette. Nagy feladat volt, mert nyolc gyereket, egy szolgát és szolgálólányt kellett naponta el látni élelemmel. Apám szerzett vagy húsz hold földet, s azt kellett megdolgozni. Már kicsi koromtól kezdve hasznossá kellett tennem magam, malacok, marhák őrzésével, kaszálással s más gazdasági munkával úgy, hogy játékokra jóformán nem is maradt idő, pedig erősen szerettem játszani. Éppen ezért hatalmas éhség maradt bennem a játék iránt, hogy most vénember létemre sem tudok betelni vele.

Miután a székelykeresztúri unitárius gimnáziumból négy osztály elvégzése után apám átíratott ugyancsak az ottani állami tanítóképzőbe, megismerkedtem ott a rajzolás, festészet s később a mintázás gyönyörűségével, s agyó tanulás. Ezután már csak játszottam, mégis átvergődtem az osztályokon, s 1932-ben letettem az utolsó vizsgát is, mely által tanítónak lettem.

Mint helyettes tanítottam Tarcsafalván, Bunyaszekszár-

don, Lúgos közelében, Harasztoson, Tordától nem messze, s utoljára kaptam végleges kinevezést Pogribeni faluba, Orhei megyében, Bessarábiában a Dnyeszter mellé. Ott is tanítottam egy évig, de már annyira ágaskodott bennem a szobrász, hogy az év letelével beadtam lemondásomat, és elmentem Budapestre továbbtanulni.

Sajnos itt sem tartott sokáig a dicsőségem, mert a sok hatás, ami innen-onnan ért, úgy megzavart, hogy mikor Debreceni László (neves építész) meglátta frissen alkotott műveimet, csak ennyit mondott: »Te, Sándor, míg nem tanultál, jobb szobrokat csináltál.«

Ez a mondás, mint élesztő kezdett el dolgozni bennem, s rövidesen annyira megérlelt, hogy mielőtt még befejeztem volna főiskolai működésem, elmentem a tanügyminisztériumba, s kértem

tanítói kinevezésem Korond Pálpataka nevű szórványába.

Mikor 1942 tavaszán megjelentem a Korondi-hegyen, azon a gyönyörű fönnsíkon, hol a házak kilométerekre vannak egymástól, olyan mély csend s nyugalom fogadott fűszerezve tücsökzenével, hogy egész valómat megtöltötte lelkesedéssel. Azután a pesti ricsaj és nehéz füstszag után mintha mennyországban volnék, úgy éreztem magam. Itt fogok újraszületni, gondoltam magamban. S valóban, újra is születtem. Lehet a korondi fazekasok hatására kezdtem új szobrokat csinálni, melyekben fölaltam saját magam. Faragtam követ, fát, mintáztam, mint a korondi naiv művészek, s egy év múlva megjelentem Budapesten a Múbarát Galériában új szobraimmal. Ez a kiállítás változtatott kísérletező támolygóból szobrásszá.

1949 őszén meghívtak a kolozsvári újonnan létesített intézetbe (zene, tánc, színészet, képzőművészet), s így búcsút mondtam a tanítóságnak. '53-ban kitétek a - most már - képzőművészeti intézetből, megfelelő megokolással, de én éreztem, azért, mert nem felelek meg a főiskolai tanárság követelményeinek. Hála Istennek! Azóta vagyok "csak" szobrász, s végre kijátszadozhatom magam istenigazából.

Játszadozom még most is, nem győzök betelni vele, s így csupa játék egész életem."

Köszönöm a beszélgetést és kívánom, hogy még sokáig, nagyon sokáig játszhasson mindnyájunk örömeire és gazdagodására. Isten éltesse sokáig!

KÁDÁR ATTILA

Pavelka Attila

Egy életmű margójára (Benczédi Sándornak)

*Vannak oly dolgok az életben,
Melyeknek nincs végük, csak kezdetük,
Mert megformálódnak az anyagi létben -
És örökké él a szellemük.*

*Testet öltenek, mint alkotások
A művész kezében, utána simulva;
Kezdet és vég - szélső határok; -
Siker és kudarc folytonossága.*

*De megéri mindig újrakezdeni
Azt, amihez köti hivatása és hite,
Mert soha nem lehet abbahagyni
A játékot, amíg be nem telünk vele.*

Zászlószentelés - Korondon

1997. november 16-án a korondi unitárius templomban, Dávid Ferenc mártír püspökünk halálának 418. évfordulóján, alkalomhoz illő műsoros ünnepélyt tartottunk az Ifjúsági Egylet és Nőszövetségünk közreműködésével.

Ezt az ünnepi alkalmat használtuk fel Nőszövetségünk újonnan elkészült zászlójának felavatására is. A zászlót avató ünnepi prédikáció után lelkész áldását adta a zászlóra és a köréje tartozó nőszövetségi tagjaink további munkájára.

Gyülekezetünk számára bizonyára emlékezetes marad ez a nap és az ünnepi műsor, amelyet Nőszövetségünk kórusa és az Ifjúsági Egylet tagjai adtak elő nagy lelkesedéssel.

1997. november 30-án - terveink szerint - szíves meghívásnak fogunk eleget tenni: a székelyudvarhelyi 2-es számú egyházközség új templomába fogjuk elvinni adventi köszöntésünket - a női kórus és az Ifjúsági Egylet műsorát. Igen, létezik a korondi női kórus (már tizennegyedik ével!), és rendszeresen tevékenykedik egyházközségi életünkben, de tavaly decemberben, a vargyasi egyházi dalárda korondi vendégszereplése minket is arra lelkesített, hogy lépjunk ki itthonról, mutassuk meg magunkat és ismerkedjünk egymással, másokkal is. Így vendégszerepeltünk közel 60 perces műsorral Vargyason és Csokfalván is.

Sajnáljuk, hogy az Országos Nőszövetség Vezetősége ezeket figyelmen kívül hagyja, évi jelentésében pedig kihagyta a felsorolásból a korondi kórust. Pedig a korondi Nőszövetség évi tevékenységének jelentésében ezek is világosan bele voltak foglalva. Kiszállásainkra sem vendégeskedni, hanem elsősorban szerepelni, ismerkedni mentünk. És a korondi Nőszövetség nem kettő, hanem hét (7) éve működik: 1990. március 21 óta.

A korondi unitárius Női Kórust a Seprődi János Kóruszövetség is számon tartja és felkért, hogy legyünk a Kóruszövetségük tagja. Ezek tények.

Munkánkat töretlenül folytatva, készülünk a karácsonyi ünnepekre, s mint minden évben, most is gazdag műsorral.

A továbbiakban reméljük és elvárjuk a pontos és hiteles tájékoztatást.

Maradunk tisztelettel:

FARKAS MARGIT

Megalakult a Nőszövetség Szentegyházán

Egyházközségünk megalakulásának negyedik évében, 1997. október 23-án megalakult a Dávid Ferenc Nőegylet.

Az alakuló összejövetelen, melyet a lelkész rövid áhítattal nyitott meg, 18 nő vett részt. Megbeszéltük a Nőegylet megalakulása utáni működését, mely szerint két hetente, csütörtök délutánként, 5 órától találkozunk a kellemesen kifűtött templomunkban.

Mivel Szentegyházán nem volt Nőegylet, megkértük idősebb híveinket, meséljenek szülőfalubeli emlékeikről, az ottani Nőszövetségek munkájáról, melyek voltak azok a munkaterületek, ahol a nők régebben is kivették részüket.

Egyházközségünk sajátos összetételéből következően: a Kis-és Nagyhomoród, a Vargyas vidékéről, a Háromszékről, a Keresztúr vidékéről hozott hagyományok reméljük színessé teszik nemcsak egyházközségi, hanem nőegyleti életünket is.

BARTHA MÁRIA

A szentegyházi Dávid Ferenc Nőegylet megalakulása utáni első találkozásán a Reformáció és Dávid Ferenc reformátori munkája címen megemlékezést tartott. Előadást hallgattunk meg.

Luther és Kálvin az emberi értelem felszabadításának irányítói, Európa szellemi képének átfomálói voltak. Fellépésükben kezdetét, kiinduló pontját látjuk annak a nagy harcnak, mely az értelemnek a külső tekintély alól való teljes felszabadulásáért folyt a XVI. században.

Ezt a harcot Dávid Ferenc harcolta végig: övé ennek a dicsősége, mint ahogy az övé volt a mártírumsága is.

Most, amikor halhatatlan lelkületű reformátorunkra emlékezünk, halálának 418. évfordulóján, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a reformáció, a lelki megújulás nem egy befejezett esemény. Reformációra minden nap szükségünk van. Ezért próbálunk új életet kezdeni a családban és munkahelyen hétről-hétre, napról-napra - mondta az előadó.

Majd hozzászólások következtek a témával kapcsolatosan, és a témához méltó befejezésképpen megéneztük Szász Ferenc "Gesta Unitariorum" című könyvének megjelenése alkalmából, a székelyudvarhelyi TV stúdió által készített kisfilmet.

Ezután szeretetvendégség következett. Jóleső érzéssel távoztunk haza. Tartalmas csütörtök délután volt mindannyiunk számára.

FARTU IBOLYA

Kedves Barátaink!

Legutóbbi Ifjúsági Oldalunkat teljes egészében az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet ez évi nyári rendezvényeinek összefoglalására szántuk. (Az akkori írott beszámoló kiegészítéseként és vonatkozó emlékeitek felelevenítési kísérleteként rovatunk végén közöljük egyes alkalmi jelvényeink másolatát.) Az "ODFIE nyara" óta unitárius ifjúsági szervezetünkben az alábbiakban felsorolt fontosabb események történtek.

Elsősorban a titeket közelebbről érintő egyleti körutakat említenénk meg, amelyek rendjén személyesen kerestünk meg titeket, hogy elbeszélgessünk ifjúsági életünk állapotairól és az egyleti lehetőségek kihasználásának körülményeiről. Ez idáig egyleteinknek kb. a felébe jutottunk el, de a karácsonyi szünetidőben, majd január-február folyamán a hátramaradt egyházközségekbe is ellátogatunk, hogy tovább keressük veletek közösen járható és életre vivő utainkat.

A megsokasodott ügyviteli teendők ellátását a kolozsvári székhely és a Sepsiszentgyörgyön ősztől beindult iroda összehangolt irányítása biztosítja. Az ODFIE-iroda, illetve -székhely címét jelen írás végén megtaláljátok; bármelyiken keresztül és bármilyen tartalmú levéllel (egyleti tevékenységi beszámolók, helyzetképek, kérések, ötletek, javaslatok, saját irodalmi kísérletek stb.) bizalommal fordulhattok hozzánk.

A folyó ügyvitel és a belső egyleti kapcsolattartás mellett az őszi "külképviselőtünk" is számottevő volt. Így részt vettünk az RMDSZ V. Kongresszusán, a Szövetségi Képviselők Tanácsának és a Szövetségi Egyeztető Tanácsnak soros ülésein, a Magyar Ifjúsági Tanács időközi küldöttgyűlésein, a Magyarok Világszövetsége égisze alatt szerveződő Magyar Ifjak Világfóruma Erdélyi Társaságának alakulási folyamatában, erdélyi magyar társszervezeteink fontosabb őszi rendezvényein, továbbá kapcsolatunkat szorosabbra fűztük az IRF-el (Nemzetközi Szabadelvű Vallásos Ifjúsági Szövetség) is.

Közelebbi rendezvényeink közül megemlíjtük a Népdaléneklési és Szavalóversenyünk első kiírását, amit 1998. január 9-10-én rendezünk meg Csíkszeredában, az egyházközségi egyleti szakasz nyerteseinek részvételével; a tavaszi iskolai szünetidőben (március 20 - április 4.) pedig a helyi egyletvezetőknek egyházkörönként szervezünk vezetőképző találkozót. Mindezekről részletesebben olvashattok a kimondottan szervezeti lapnak szánt ODFIE Tájékoztató egészen friss (2.) számában, valamint időnkénti egyleti körleveleinkből.

Jelen számunk tartalmáról annyit, hogy főtítkárunk személyes hangvételű történelmi emléksorai mellett örömmel közöljük egyik olvasónk (egy középiskolás diáklány) beküldött írását is. Az eddigiekhez hasonlóan reméljük, a következő lapszámban több cikket jelentethetünk meg a ti írásaitokból. Addig is: **a jó Isten áldjon meg egy boldog karácsonnyal és igyekezetünk szerinti eredményesebb új évekkel!**

ODFIE-székhely címe: 3400 Kolozsvár, 1989
December 21. u. 9; tel./fax: 064193236, 064195927;
elektronikus-posta: odfieszl@proteo.soroscj.ro

ODFIE-iroda címe: 4000 Sepsiszentgyörgy, Kós Károly u. 2; tel./fax: 067351470, 067313813; elektronikus-posta: david@odfie.sbn.net

A SZERKESZTŐK

Házsongárd 1997

Van a Házsongárdban néhány sír, amelyhez a teológiai évek alatt minden november elsején elzarándokoltam. Tavaly számuk elérte a tizenhármát. Nem véletlen: nem vagyok kabalista, de hiszem, hogy a számok mindig jelentést hordoznak. Úgy érzem, ez évben a kör bezárult. Számomra ők a Házsongárd. Előkészítői valami Másnak.

1. **Erdő János (1913-1996)** Először sírom el magam ma este. Könnyeimmel nem küszködöm: nincsenek. Csendben elmondom neked, amit magammal hoztam: a Verset. A magát halálba táncoltató püspökről. A kettőnk szent földjén állok: a marék ürmösi göröngyön, amit a temetésed napján a koporsódra dobtam. Akkor még nem tudtam azt, ami ma már nyugalmat és biztonságot ad: hogy Te akartad így, s jól van ez így. És még azt mondják, hogy MI öltünk meg téged...

2. **Szabó Dezső (1925-1996)** "Édes fiaid"-ként próbáltuk megédesíteni utolsó napjaidat, s makacságod jó ideig még a kóron is erőt vett. Aztán a koma szavai már békében találták megkínzott testedet-lelkedet, s te mosolyogva fogadtad az eléd járuló júdásokat: hiszen te már megbocsátottál. A palástod szegen lóg, de a ránc ma sem azon van.

3. **Apáczai Csere János (1625-1659)** Földiek egymásra találásának örömeivel köszöntöm mindig a neved, bár ha nem lettél volna, sohasem ismerném el, hogy Apáca több Ürmösnél. Üdvözléteket hozok: Hollandia még ma is emlékszik rád, s én következőkor nem szalasztom el megkeresni tudós emléked az utrechti egyetem katalógusában.

4. **Brassai Sámuel (1797-1897)** Neved az iskola, s iskola már a neved, s bár szórakozottságodon az

ember jókat nevet, sírodnál ma már az is megáll, akinek fogalma sincs, hogy ki voltál. Ezáltal többet kaptál, mint amennyit érdemeltél, jöllehet csak egy valamiben voltál utolsó: Erdély polihisztorainak időrendi sorában. Akik letagadják életed száz évéből a hármát, nem tudják, hogy nem az hiányzik a te teljességedből.

5. Laborfalvi Berde Mózes (1815-1893) Vagyondnál szíved nagyobb volt és emberek szereteténél az egyházé, mégis inkább a lokálpatriotizmus állít meg sírodnál: Felsőháromszéken is otthon vagyok általad. Lehet, hogy az őszinteség nem esik jól neked, de még mindig jobb, mintha másokhoz hasonlóan emlékműved impozéja marasztalna itt egy pillanatra.

6. Bölöni Farkas Sándor (1795-1842) Bárcsak ne lenne ennyire szükség a nevedre: de sajnos szülőfalud egyre jobban már csak terád támaszkodhat, hogy ne, adott ő es valakit a nagyvilágnak. De te kibírod: segít az egyház áldó szava, amely nem győzi megköszönni neked, hogy Amerikában testvéreket fedezettél fel.

7. Kriza János (1811-1875) Másodszor is el kell sírnom magam: hát ide jutottál... Erdővidék vadrózsáját idegen gyomok poshadt indája fojtogatja? Bár katonának szült az anyád és zöld erdő zúgásán, vadgalamb bűgésán nevelt fel jó apád, te életedet az egyháznak áldoztad. Kísért a félelem, hogy sorsodra juthatunk: néha fel-felnyög a titkos vágy, hogy bárcsak engedné az Isten a vadrózsahajtást fává terebélyesedni!

8. Mikó Imre (1805-1876) Bár házunk táján mindenki az unitárius egyházépítők családjába gondol, te más voltál. Gróf és református. Szükséges volt parancsoló szavad az agyagfalvi réten: de te egyébbel tartottad meg a székelyt. Gyermekének Háromszék szívében iskolát építettél, s az ősi Kollégium emléked tartotta meg cserébe köszönetképpen: akik nám-nak ejtik a nemet, tudják, ki voltál. A legjobban közülük én áldom a neved, mert munkád öröksége, építményed szelleme nélkül ma sehol sem volnék.

9. Szilágyi Domokos (1938-1976) Ha beláttad volna, hogy nem érdemel meg téged, talán sok minden másként alakult volna. De hát ez így szokott lenni. Tévedésed a következetlenség. Nem lehet úgy nagyjából hinni: vagy igen, vagy nem. Hát nem te mondtad, hogy a langyosokat kiköpi az Isten?

10. Kós Károly (1883-1977) Ezerarcú tehetség, ezerráncú vénség, akinek kisujjából nemzetségek történeti s építmények tervezeti egymást stilizálva rázódtak ki, könnyű neked, vigaszod végtelen: nem

hiába éltél annyit. S nem hiába meséltél Magyargyerőmonostorról.

11. Reményik Sándor (1890-1941) Sajnálak, mert szerencsétlen vagy: bár korodban költők óriása voltál, s jellemed püspököket porba sújtott, mert megmutatta, hogy lehet, amit kell: mára már csak történelem vagy, nem irodalom, s szellemed egyet jelent az üres hazafiság mellveregető tombolásával. Kár érted.

12. Dsida Jenő (1907-1938) Tudod, hogy a legkedvesebb vagy azok közül, akik verset írtak valaha, annyira, hogy nincsenek is szavaim hozzád. Egyet tudok: nem felejttem el sápadt arcod romló földi mását sem. Nekem te sem parancsolsz.

13. Nagy József (1918-1944) Harmadszor sírok, de utoljára. Ürmös egyedül a te köveden szerepel itt, mint születési hely. Ez az első erényed. A többi is eből származik? Fialat voltál, lángban égtél, meg akartad ismerni az igazságot, s megöltek érte. Mit akartál volna még? Irigyellek. Tisztellek. Bárcsak...

GYERŐ DÁVID

„Íme, hirdetek néktek nagy örömet.”

Lk 2,10

Volt egy időszak a zsidó nép történelmében, amikor minden remény kihuny; volt egy időszak, amikor a nép vigasztalóra várt, de mindhiába; római iga alatt nyögve, hasztalan várta a szabadítót...

Ekkor született meg a Gyermekek...

Csillag gyúlt ki az éjszakában, s hirdette jövetelét. A pásztorok számára ő volt az újraéledt remény, Heródes számára pedig a hatalmas vetélytárs...

Sok évszázad telt el már azóta, s még most sem tudjuk, ki volt Ő, és mit jelentett a jövele. Sokak szemében Ő volt az Isten fia, a szabadító király. Mások szerint a Próféta.

De minden évben egyetlen estén ő mindenki számára ugyanaz kellene, hogy legyen. Ez az este a Karácsony estéje. Sok, egymástól különböző vallás másként fogja fel érkezését. Azt tartják, ő a Megváltó, aki majd meghal az emberek bűneiért. Számunkra, unitáriusok számára, az Ő érkezése mást jelent.

Ezen az estén csak a Gyermeket látjuk, akinek szelíd mosolyában, tiszta szemében a békesség, a szeretet tükröződik. Karácsonykor Jézus az első reménysugár, az ébredő remény az emberek szívében. Nekünk nem a Mester születik meg, aki szigorú törvényeket rendel, nem a Bíró, aki majd cselekedeteinket megítéli, nem a kereszten szenvedő Megváltó, hanem a békét hordozó, a szeretetet jelké-

pező ártatlan gyermek. Ne akarjuk őt másképpen felfogni ezen a napon!

Egy évben egyszer mindenkinek újra gyermekké kell válni, újra körül kell állni a csillogó karácsonyfát, újra kell énekelni a régi dalokat, s újra tisztán, egyszerűen, be kell fogadnunk szívünkbe a szeretetet...

Karácsony estéjén minden család szíve együtt dobban meg a csengőhangra. Ezen az ünnepen az együvé tartozók közösen igyekeznek megteremteni az első Karácsony hangulatát. Ha ekkor együtt vagyunk, s szeretetünk mély-séges, akkor bizonyára láthatatlanul is megérkezik közénk a Gyermek, mi pedig fogadjuk az angyali kórust: "Íme, hirdetek néktek nagy örömet."

Ha közeledünk egymáshoz és közeledünk elsősorban a gyermekekhez, akik a legkönnyebben éreznek rá az ünnep lényegére, megszületik bennünk a remény, megérezzük az új melegséget, ami felénk áramlik, s ez az érzés egy teljes esztendőn keresztül melengetni fogja a szívünket.

De ezen az ünnepen nem elszigetelt kis csoportra van szükség, hanem egy hatalmas közösségre, akiket összetart a megszületett szeretet. Ezen az estén mindenki testvérré kell váljon, egy jó szót, egy mosolyt ilyenkor bárkinek ajándékozhatunk. Karácsonykor nem lenne szabad ellenségek legyenek, hiszen Isten, aki maga a szeretet, egy sugarat, egy részt küldött a betlehemi kisdud személyében az emberek közé.

Ha majd egyszer az emberek megértik, hogy miért is kapták a Karácsonyt, minden évben legalább egyszer elhallgatnak a fegyverek, nem lesznek ellenségek, mindenki meleg otthonra talál, akkor nem csak halkán, a szívünk mélyén, hanem hangosan fogjuk hallani: "Íme, hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme leszen, mert született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus a Dávid városában", s az angyali sereggel együtt énekeljük: "Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek, és a földön béke, és az emberekhez jó akarat!"

PÁLFI KATALIN

Kincses Kolozsvár

"Kolozsváros olyan város..." énekeltük egyik délután, amikor osztályunk Kolozsvár felé tartott. Mint minden évben, a Teológiai Líceum X- es diákjai az idén is megszerveztük ezt a kirándulást, amelynek célja az volt, hogy megismerkedjünk Kolozsvár szépségeivel és barátokat szerezzünk. Amikor Kolozsvár közelébe értünk, már sötét volt, de az utcalámpák megvilágították az estét. Az Unitárius Kollégiumhoz érve szép fogadtatásban volt részünk, forró teával és édességgel kínáltak. Mindenki megtalálta a maga házigazdáját és sor került az elszállásolásra.

Másnap (szombaton) nagy napra került sor. Meglátogattunk sok híres templomot, műemléket és a temetőt, ez idő alatt nagyon jól összebarátkoztunk. Délután a székelykeresztúri diákok egy rövid műsort adtunk elő, Antoine de Saint-Exupéry "A kis herceg" című mű-

vének egy részét mutattuk be, ahol a kis herceg barátokat keres, ugyanis nekünk is az volt a célunk, hogy barátokat keressünk magunknak. Az előadás után még néhány zeneszámmal tettük színesebbé az estét, majd átadtuk egyéni ajándékainkat, valamint egy festményt a székelykeresztúri Gimnáziumról. Ezután színházba mentünk, ahol kellemes estét töltöttünk. A színház után buli következett, amit a testvérosztály rendezett és kellemes szórakozást nyújtottak nekünk.

Vasárnap 11 órakor istentiszteleten vettünk részt, utána az Állattani Múzeumot látogattuk meg.

A búcsúzás pillanatai egy kicsit fájtak, és nem volt olyan diák, akinek a szemében ne lett volna egy könnycsepp, ami a barátság könnye volt. Hazafelé azon gondolkodtam, miért is telt el ilyen hamar?

TÁLÁS FERENC

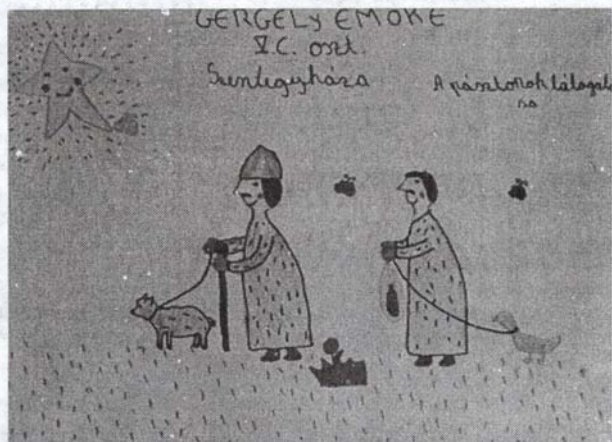
A karácsony

Itt van újra a karácsony,
Beköszönt egy új ünnep,
A gyerekek szíve telve,
Boldogsággal, szeretettel.

Nagy ünnep van ma,
Jézus születése,
Mindenki a templomba megy,
Imádkozni érte.

Gergely Emőke

V. c. oszt. tanuló, Szentegyháza

A tél

Hull a hó, halihó
Játszodozni jaj de jó.
Örülnek a gyerekek,
Korcsolyázni sietnek.

Sieznak a hegytetőn,
Kriszti, István s Enikő.
Beáta sem marad le,
Fölsiet a tetőre.

Csabi, Kati s Attila,
Gyurmát gyurnak jó módra.
A kutyák is boldogan,
Bukfenceznek a hóban.

Gergely Emőke

V. c. oszt. tanuló, Szentegyháza

Tudósítások, hírek

Az Egyházi Képviselő Tanács november 27-én tartotta IV. évnegyedi ülését.

November 6-7. napjain, a Korunk Unitarizmusa konferencia sorozatának keretében, teológiai konferenciára került sor Budapesten, a Magyarországi Unitárius Egyház rendezésében, "Jézus élete és tanításai" témakörben. Egyházunkat népes küldöttség képviselte. A konferencia munkálataira a következő számunkban visszatérünk.

Dávid Ferenc egyházalapító első püspökünk halála évfordulójának tiszteletére, november 15-én az Unitárius Kollégium diákjai emlékműsort adtak elő. A teológiai ifjúság Tódor Csaba teológiai hallgató Rácsok című színművét mutatta be.

A MURE szervezésében december 4-5. napjain, Nagyváradon médiakonferenciát rendeztek "Erdélyi egyházi sajtónk időszerű kérdései" címmel. A jelenlevők e munkálatok után Zárónyilatkozatot fogadtak el. Egyházunkat dr. Rezi Elek főjegyző, az Unitárius Közlöny főszerkesztője képviselte és tartott előadást.

December 9-én Molnár Lehel gyakorló segédlelkész, egyházi levéltáros sikeres lelkészképesítő vizsgát tett. Ugyanezen a napon sikeresen tették le az énekvezérképesítő vizsgát Bálint Imréné született Domokos Mária és Máté Zoltánné sz. Benedek Ilona énekvezérjelöltek.

December 12-13. napjain Budapesten tartotta évi rendes Főtanácsi ülését a MUE, amelyen Egyházunkat dr. Szabó Árpád püspök és András György előadótanácsos képviselte.

A Protestáns Teológia Intézet tanárai december 12-13. napjain a Gyulafehérvári Hittudományi Főiskolán látogatást tettek. A találkozás alkalmával közös előadásokra és megbeszélésekre került sor. Az Unitárius Fakultás részéről jelen voltak: dr. Rezi Elek, Kovács István és Kovács Sándor.

A Kelemen Lajos Társaság, december 3-án Kelemen Lajos emlékünnepelet rendezett. A megnyitóbeszédet egyházunk főgondnoka Balogh Ferenc tartotta. Egyházunk részéről dr. Szabó Árpád püspök tartott előadást.

A Dávid Ferenc Egylet november 16-án és december 14-én tartotta felolvasó üléseit, amelyeken dr. Rezi Elek főjegyző Aranyosrákosi Székely Sándor püspök életéről és munkásságáról, Kovács Sándor lelkész Unitárius Arcképcsarnok címen tartott előadást. A felolvasó üléseket ének- és zeneszámok, szavalatok tették tartalmasabbá.

November 20-án különös élményben volt részük az Unitárius Kollégium diákjainak. Kalocsai Frigyes tanár úr meghívására balassagyarmati népdalversenyen vehettek részt, ahonnan két második díjjal

tértek haza. De talán ennél is fontosabb a népi hagyományok, a nyelv ápolása, hiszen nyelvében és hagyományában él a nemzet. Köszönet illeti mindazokat, akik lehetővé tették részvételüket. (Bálint Gertrúd)

Az Unitárius Kollégium diákjai és tanárai Dávid Ferenc emléktúrára látogatták meg a dévai és vajdahunyadi várat, a gyulafehérvári székesegyházat. A dévai várban két diák a várról és Dávid Ferencről tartott előadást, szavalatok hangzottak el, és a kórus énekelt. Vajdahunyad gyönyörű várának is megismerhették a történetét és meglátogatták a várat. Gyulafehérváron az ősi székesegyházat s benne a Hunyadi család szarkofágjait tekintették meg. Élménygazdag, emlékezetes kirándulás volt. (Rezi Botond)

Felhívjuk olvasóink figyelmét a következő kiadványokra: Az Unitárius Egyház Alaptörvénye, Enyedi György: Válogatott művei (Téka sorozat), ODFIE Tájékoztató.

A következő lapszámunkban közöljük azoknak az egyházközségeknek a névsorát, amelyek hónapokra visszamenőleg nem fizették ki az Unitárius Közlöny megrendelt számaint.

A hozzánk eljuttatott és meg nem jelent cikkek következő lapszámunkban jelennek majd meg. A szerzők szíves elnézését kérjük.

**Minden kedves olvasónknak
Kellemes Karácsonyi Ünnepeket
és szeretetben gazdag
Új Évet kívánunk!**

Unitárius Közlöny.
A Keresztény Magvető
melléklete.
Szerkesztő bizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő,
Kovács Sándor szerkesztő.
Olvasószerkesztő:
Kürti Miklós.
Számítógépes
munkálatok:
Kríza János.
Készült a Palatino
nyomdában.